

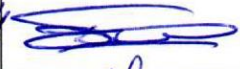

 UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

**APROBAT LA ȘEDINȚA SENATULUI UTM
DIN 26 MARTIE 2024, PROCES-VERBAL NR. 9**

COMUNICAREA DIGITALĂ. CODUL DE ETICĂ AL UNIVERSITĂȚII TEHNICE A MOLDOVEI

	FUNCȚIE	NUME, PRENUME	DATA	SEMNĂTURA
APROBAT	Rector UTM	BOSTAN Viorel	26.03.24	
VERIFICAT	Șefa DMAAC	TUTUNARU Irina	22.03.24	
COORDONAT	Prorector pentru digitalizare	ȚURCANU Dinu	19.03.24	
COORDONAT	Jurista UTM	MARDARI Corina	15.03.24	
ELABORAT	Coordonatoare instituțională proiect MEDIA	OBERȘT Ala	01.03.24	

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

PREAMBUL

Conștienți de funcția socială și educațională importantă a instituției universitare, Universitatea Tehnică a Moldovei (în continuare – UTM) recunoaște principiile fundamentale și valorile etice împărtășite de către comunitatea academică internațională, care stau la baza întregii activități universitare în domeniul tehnologiei digitale.

În mediul digital din zilele noastre, respectarea legii nu este de ajuns; trebuie să ținem cont de dimensiunea etică a prelucrării datelor. Cadrul de reglementare al UE lasă deja loc pentru decizii și protecții flexibile, de la caz la caz, în manipularea informațiilor cu caracter personal.

Codul de etică este un reper de evaluare a moralității acțiunilor membrilor comunității universitare a UTM, ale cărui principii reprezintă îndrumări morale, care îi va ajuta pe membrii comunității universitare să evite conflicte morale și etice nedorite cu societatea.

Principiile Codului de Etică sunt vizate să respecte drepturile omului recunoscute la nivel internațional în zonele în care aceste drepturi pot fi afectate de tehnologia digitală. În întregime și în general, principiile formulate ar trebui să contribuie la creșterea încrederii publicului la sistemele comunicării digitale.

Prezentul Cod de etică are următoarea structură:

- I.** Termeni și noțiuni generale
- II.** Conduita personală.
- III.** Principii fundamentale.
- IV.** Etica în educația digitală.
- V.** Comunicarea digitală.
- VI.** Comunicarea digitală asincronă prin forum.
- VII.** Comunicarea digitală sincronă: WEBINARS
- VIII.** Comunicarea prin chat.
- IX.** Comunicarea și comportamentul etic în social media.
- X.** Inteligența artificială.
- XI.** Abaterile de la normele de etică și sancționarea acestora.
- XII.** Dispoziții finale.

I. TERMENI ȘI NOȚIUNI GENERALE

Tehnologiile digitale - informații utilizate sau diseminate prin intermediul unui computer, direcționate în principal spre dezvoltarea de procese inteligente. Deși utilizarea tehnologiilor digitale este în unele domenii doar la început de drum, companiile devin din ce în ce mai conștiente de necesitatea utilizării lor în competiția de pe piața globală.

Big Data - seturi mai mari și mai complexe de date, provenite în special din surse noi de date. Aceste seturi de date sunt atât de voluminoase, încât software-ul tradițional de procesare a datelor pur și simplu nu le poate gestiona. Dar aceste volume masive de date pot fi utilizate pentru a rezolva problemele de afaceri pe care nu le-ați fi putut aborda până acum.

Internetul obiectelor (Internet of Things - IoT) este un concept ce presupune folosirea internetului pentru a conecta între ele diferite dispozitive, servicii și sisteme automate, formând astfel o rețea de obiecte.

Aplicații de supraveghere - sistemele de supraveghere esențiale în asigurarea securității și protecției atât în mediul de afaceri, cât și în locuințe. Două dintre cele mai comune tipuri de sisteme de supraveghere utilizate astăzi sunt cele analog - cu DVR (Digital Video Recorder) și IP - cu NVR (Network Video Recorder). DVR-ul sau Digital Video Recorder este un sistem de supraveghere tradițional care înregistrează și stochează imaginile captate de **camerele de supraveghere** pe un hard disk intern sau extern. NVR-ul sau Network Video Recorder se concentrează pe gestionarea camerelor IP (Internet Protocol), funcționând prin înregistrarea și stocarea datelor video de la camerele IP conectate în rețeaua locală sau prin internet.

Inteligența artificială (IA) - capacitatea unei mașini de a imita inteligența umană, adică de a percepe mediul înconjurător, de a-l analiza și a reacționa pentru a îndeplini anumite sarcini și a atinge anumite obiective. Spre deosebire de oameni, care folosesc emoțiile și conștiința alături de capacitățile cognitive, inteligența artificială folosește algoritmi matematici.

Feedback – înseamnă a oferi celorlalți un răspuns eficient pentru a le comunica exact ceea ce ne deranjează, în ce mod ne afectează sau ce dorim să facă ceilalți.

Trolling-ul – acțiunea deliberată de a perturba activitatea firească a proiectului prin acțiuni ce au scopul de a deturna în mod artificial atenția contribuitorilor către subiecte irelevante (fie irelevante în general, fie irelevante în contextul particular al activității desfășurate acolo unde are loc trolling-ul). Ca atare, trolling-ul este o violare deliberată a regulilor implicite ale spațiilor sociale de pe Internet.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

Hărțuirea online – este agresiunea cu ajutorul [calculatorului](#) sau a [telefonului mobil](#). Cea mai des folosită metodă este trimiterea mesajelor cu conținut jignitor. Conținutul poate fi verbal sau imagini.

Spam-ul – este procesul de expediere a mesajelor electronice nesolicitate, de cele mai multe ori cu caracter comercial de publicitate pentru produse și servicii dubioase, practică în industria e-marketingului și de proprietarii de situri pornografice. Spamul se distinge prin caracterul agresiv, repetat și prin privarea de dreptul la opțiune, dar și prin trimiterea continuă unor mesaje (la fel), de la același expeditor, lucru care, în general, se găsesc pe platforme precum [Messenger](#) sau [WhatsApp](#)

Webinar- este de fapt un seminar realizat online și este utilizat de către organizații sau persoane pentru a transmite un mesaj sau o informație către o audiență largă.

ChatGPT- este un model de limbaj generativ dezvoltat de OpenAI. Este alimentat de o rețea neurală profundă și are abilitatea de a genera text în limbaj natural.

Chatbot-urile- (de multe ori cunoscut ca smartbot, talkbot, chatterbot, IM bot, interfață conversațională sau entitate artificială conversațională) este un program sau o formă de inteligență artificială care desfășoară conversații prin diferite metode precum analiză sau text.

ASCII - reprezintă un sistem de codificare a caracterelor, bazat pe alfabetul englez. Codurile ASCII reprezintă caractere text pentru computere, echipamente de comunicație și echipamente care lucrează cu text.

II. CONDUITĂ PERSONALĂ

1. Membrii comunității academice digitale trebuie să se comporte într-o manieră adecvată în relațiile cu colegii și studenții. Aceasta include și respectarea altor culturi, obiceiuri și opinii. Discriminarea, hărțuirea și alte forme de comportament ofensator sau inadecvat nu sunt tolerate.
2. UTM dorește să creeze un mediu de lucru favorabil, inclusiv și deschis care promovează angajamentul și dezvoltarea. Toți angajații UTM trebuie să aibă încredere reciprocă și o atitudine pozitivă față de celălalt. Aceasta înseamnă că trebuie să avem respect reciproc pentru funcțiile, calificările, timpul și personalitatea fiecăruia.
3. Angajații UTM, vor avea acces la resursele tehnice necesare, cum ar fi calculatoarele/echipamentele IT și telefoane etc. pentru a-și îndeplini sarcinile. Toate aceste resurse tehnice sunt proprietatea UTM și toți angajații sunt responsabili pentru utilizarea și protejarea acestor resurse într-o manieră satisfăcătoare, în conformitate cu cerințele UTM. Echipamentele IT ale UTM, nu trebuie folosite pentru descărcarea, stocarea sau transmiterea

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

materialelor ilegale, pornografice sau de altă natură indecente sau în legătură cu încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și cele de autor și proprietate intelectuală.

4. În corespundere cu prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și alte legi și reglementări relevante pentru activitatea UTM, inclusiv Carta universitară și alte reglementări interne, Codul de etică comunicarea digitală și principiile de etică definesc standardul minim pentru comportamentul etic în cadrul UTM și pe platformele online utilizate. Există, de asemenea, norme bazate pe drepturile omului, principiile umanitare în convențiile și acordurile internaționale care sunt recunoscute de Republica Moldova și se vor aplica de asemenea, în cazul UTM.
5. Etica digitală este crucială în crearea unei lumi digitale mai bune, echitabile și incluzivă pentru toți.

III. PRINCIPII FUNDAMENTALE

6. Codul de etică (în continuare - Cod) reprezintă un act normativ intern, care are drept scop ghidarea și reglementarea conduitei tuturor membrilor comunității universitare implicate în comunicarea digitală, în interiorul instituției și pe platformele digitale aplicate în procesul educației online.
7. Pornind de la faptul că tehnologiile digitale (DT), precum big data, internetul obiectelor, aplicațiile de supraveghere, inteligența artificială au devenit o parte esențială a învățământului superior, definind noi formate de învățare, predare și evaluare și accelerând educația digitală, prezentul Cod reprezintă un instrument de modelare a comunității universitare în spiritul unor principii general aprobate și recunoscute inclusiv de către universitățile europene, ale unui comportament corect și greșit într-un context specific.
8. Codul de etică în educația digitală reprezintă un set de reguli și principii care ghidează comportamentul adecvat în mediul online și în utilizarea tehnologiei în scopuri educaționale. Aceste reguli au ca scop promovarea unei educații digitale responsabile și respectuoase.
9. Principiile comune comportamentului în mediul online sunt:
  - a) **Respect pentru confidențialitate (Respectul pentru autonomia umană):** respectarea confidențialității datelor personale și a informațiilor colegilor și a altor utilizatori online. Se vor proteja informațiile personale ale colegilor și ale altor utilizatori online și nu vor fi dezvăluite fără permisiunea lor.
  - b) **Combaterea hărțurii online:** netolerarea și neparticiparea la hărțuirea, intimidarea sau amenințarea altor persoane pe internet. Se vor raporta orice comportament inadecvat autorităților competente.

- c) **Folosirea responsabilă a tehnologiei:** utilizarea tehnologiei și a internetului într-un mod responsabil, care să nu cauzeze rău altor persoane sau societății. Se vor utiliza tehnologia și internetul în scopuri educaționale și constructive, evitând comportamentele dăunătoare sau ilegale.
- d) **Respectarea drepturilor de autor și a proprietății intelectuale:** excluderea copierii sau distribuirii ilegale a conținutului protejat de drepturile de autor și recunoașterea sursei atunci când se utilizează informații din alte surse. Se vor respecta drepturile de autor și se vor recunoaște sursele atunci când sunt folosite informații din alte surse.
- e) **Comunicare respectuoasă:** păstrarea unui ton respectuos în comunicarea online și evitarea limbajului vulgar sau ofensator. Se va utiliza un limbaj respectuos și non-ofensator în toate interacțiunile online, inclusiv în comentarii, mesaje și forumuri. Se vor recunoaște și respecta opiniile și perspectivele diferite ale celorlalți utilizatori, chiar dacă nu suntem de acord cu ele.
- f) **Evaluarea critică a informațiilor:** verificarea sursei și autenticității informațiilor înainte de a le distribui sau de a le utiliza în scopuri educaționale.
- g) **Protejarea securității online:** asigurarea securității propriilor dispozitive și conturi online pentru a preveni accesul neautorizat sau atacurile cibernetice.
- h) **Promovarea învățării digitale:** încurajarea și sprijinirea altor persoane în dezvoltarea abilităților digitale și învățarea online.
10. Principiile pe baza cărora se pot stabili modele de comportament a membrilor comunității universitare în educația digitală sunt următoarele: respectul pentru autonomia umană, prevenirea vătămării, corectitudine și explicabilitate.

Respectul pentru autonomia umană

11. Respectul pentru autonomia umană este puternic asociat cu dreptul la demnitate și libertate umană.
12. Principiul respectului autonomiei este o regulă pentru respectarea capacității persoanelor de a lua decizii - persoanele trebuie să aibă libertatea de a face propriile alegeri și a-și dezvolta propriile planuri de viață (fără controlul altora și în cunoștință de cauză).
13. Acest principiu fundamental urmărește să asigure respectul pentru libertatea și autonomia ființelor umane care trebuie să păstreze autodeterminarea deplină asupra lor atunci când interacționează cu Inteligența Artificială (IA). IA nu ar trebui să subordoneze, să constrângă, să înșele, să manipuleze sau să condiționeze. IA ar trebui să fie concepută pentru a spori și completa abilitățile cognitive, sociale și culturale ale omului.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

- 14.** În educație respectarea acestui principiu presupune respectarea libertății în gândire, al independenței față de ideologii, doctrine politice; principiul respectării dreptului la opinie al studentului ca beneficiar direct al procesului educațional; recunoașterea și garantarea drepturilor persoanelor la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. Prin acest principiu se insistă pe tratarea/ respectarea ființei umane drept valoare supremă.
- 15.** Orice membru al comunității academice are obligația de a nu aduce prejudicii, de a interfera cu alegerile libere ale celorlalți și chiar are datoria de a crea condițiile necesare pentru exercitarea autonomiei de către toți, atât timp cât aceasta nu dăunează altora.

Prevenirea vătămării

- 16.** Prevenirea vătămării este strâns legată de protecția integrității fizice sau mentale.
- 17.** Principiul prevenirii vătămării presupune că sistemele de inteligență artificială IA nu ar trebui să provoace sau să exacerbeze daune sau să afecteze în alt mod negativ ființele umane. Aceasta implică protecția demnității umane, precum și a integrității mentale și fizice. Sistemele IA și mediile în care funcționează trebuie să fie sigure și securizate. Acestea trebuie să fie robuste din punct de vedere tehnic și trebuie să se asigure că nu sunt deschise utilizării rău intenționate. Persoanele vulnerabile ar trebui să primească o atenție sporită și să fie incluse în dezvoltarea, implementarea și utilizarea sistemelor IA. De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită situațiilor în care sistemele de inteligență artificială IA pot cauza sau exacerba efecte negative din cauza asimetriilor de putere sau de informații, cum ar fi între angajatori și angajați, întreprinderi și consumatori sau guverne și cetățeni.
- 18.** Prevenirea vătămării implică, de asemenea, luarea în considerare a mediului natural și a tuturor ființelor vii.
- 19.** Prevenirea vătămării vieții private necesită, de asemenea, o guvernare adecvată a datelor, care să acopere calitatea și integritatea datelor utilizate, relevanța acestora în lumina domeniului în care vor fi implementate sistemele IA, protocoalele de acces și capacitatea de a procesa datele într-un mod care protejează intimitatea.

Corectitudine

- 20.** Corectitudinea în contextul comunicării digitale și al învățământului superior este adesea desemnată fie ca situație sau practică care a încercat să justifice practicile neloiale și/sau să atenueze părtinirea.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

21. Corectitudinea se referă la tratarea dispartă și impactul dispart asupra anumitor grupuri neangajate pe baza atributelor protejate precum sexul, rasa, religia, culoarea, vârsta și multe altele.
22. Promovarea unui comportament onest, sincer și echitabil în utilizarea tehnologiei și a mediului online în scopuri educaționale. Acest principiu implică respectarea unor norme etice și a valorilor legate de integritatea academică și respectarea drepturilor altor utilizatori digitali.
23. Câteva aspecte-cheie legate de principiul corectitudinii în educația digitală:
- a) **Integritate academică:** respectarea principiului corectitudinii înseamnă că studenții și cadrele didactice și științifico-didactice ar trebui să evite fraudă academică, inclusiv plagiatul, copierea lucrărilor altor persoane și prezentarea muncii altora ca fiind propria lor. Acest lucru promovează dezvoltarea abilităților de gândire critică și de creație originală.
  - b) **Respectarea drepturilor de autor:** studenții și cadrele didactice și științifico-didactice ar trebui să fie conștienți de drepturile de autor și să respecte proprietatea intelectuală. Folosirea informațiilor sau a conținutului din alte surse ar trebui să fie însoțită de citarea corectă a acestor surse și respectarea regulilor de utilizare.
  - c) **Echitate și incluziune:** principiul corectitudinii implică asigurarea că toți studenții au acces egal la resurse și oportunități în educația digitală, indiferent de statutul socio-economic, etnie, gen sau alte caracteristici personale.
  - d) **Evaluarea obiectivă:** cadrele didactice și științifico-didactice ar trebui să efectueze evaluări obiective și corecte, evitând favorizarea sau discriminarea unor studenți pe baza unor criterii nejustificate.
  - e) **Comunicare sinceră și deschisă:** în mediul online, educația digitală implică o comunicare sinceră și deschisă între studenți și cadrele didactice și științifico-didactice. Informațiile ar trebui să fie prezentate într-un mod transparent, iar așteptările să fie clare.
  - f) **Lupta împotriva fraudei și a comportamentului neloial:** principiul corectitudinii implică responsabilizarea membrilor comunității educaționale pentru a preveni și a combate fraudă academică, încurajând o cultură a onestității.
  - g) **Respectarea normelor etice și a regulamentelor instituționale:** comunicarea digitală ar trebui să se desfășoare în conformitate cu normele etice și regulamentele instituționale pentru a asigura un mediu de învățare corect și echitabil.
24. Principiul corectitudinii este esențial în comunicarea digitală pentru a asigura învățarea autentică, dezvoltarea caracterului moral și respectarea drepturilor și responsabilităților individuale în mediul online. Este important ca atât studenții, cât și cadrele didactice și științifico-didactice să conștientizeze și să promoveze aceste valori pentru a crea un mediu educațional de calitate și etic.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

Explicabilitate

25. Principiul explicabilității în educația digitală se referă la importanța de a face tehnologiile și sistemele educaționale digitale cât mai transparente și înțelese pentru utilizatori. Acest principiu urmărește să asigure că studenții și cadrele didactice și științifico-didacticei pot înțelege modul în care sunt utilizate și folosite datele lor personale, algoritmi de învățare automată și deciziile luate de către sistemele digitale. În continuare se prezintă câteva aspecte-cheie legate de principiul explicabilității în educația digitală:

- a) **Transparența algoritmilor de învățare automată:** când tehnologiile de învățare automată sunt utilizate în educație digitală (de exemplu, pentru personalizarea conținutului), utilizatorii, inclusiv studenții, ar trebui să aibă acces la informații despre cum funcționează acești algoritmi și cum iau decizii.
- b) **Explicarea proceselor de evaluare:** atunci când sistemele digitale sunt utilizate pentru evaluarea studenților (de exemplu, în teste sau evaluări online), procesele de evaluare ar trebui să fie explicate în mod clar. Studenții ar trebui să înțeleagă cum sunt evaluate și cum sunt atribuite notele.
- c) **Consimțământ și confidențialitate:** utilizatorii, inclusiv studenții, ar trebui să fie informați cu privire la modul în care datele lor personale sunt colectate, stocate și utilizate în mediul digital. Aceștia ar trebui să aibă posibilitatea de a da sau de a retrage consimțământul pentru utilizarea datelor lor.
- d) **Feedback clar și relevant:** tehnologiile educaționale digitale ar trebui să ofere feedback clar și relevant pentru a ajuta studenții să înțeleagă progresele lor și să știe ce pot îmbunătăți.
- e) **Instruire și suport pentru utilizatori:** utilizatorii, inclusiv cadrele didactice și științifico-didacticei și studenții, ar trebui să primească instruire și suport adecvat pentru a înțelege și a utiliza tehnologiile educaționale digitale în mod eficient.
- f) **Responsabilitate și corectitudine:** furnizorii și dezvoltatorii de tehnologii educaționale digitale ar trebui să fie responsabili și să asigure că sistemele lor sunt corecte și că funcționează în mod transparent.

26. Principiul explicabilității are ca scop îmbunătățirea înțelegerii și controlului pe care utilizatorii îl au asupra tehnologiilor digitale utilizate în educație. Aceasta promovează încrederea în utilizarea acestor tehnologii și ajută la evitarea unor potențiale preocupări legate de etică și confidențialitate. Este esențial ca educația digitală să urmărească această direcție pentru a asigura o experiență educativă mai transparentă și mai responsabilă.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

IV. ETICA ÎN EDUCAȚIA DIGITALĂ

27. În condițiile predării–învățării online provocările sunt numeroase atât din perspectiva predării-învățării și evaluării etice, cât și a dificultăților apărute în noul context de învățare, incluzând riscurile etice privitoare la utilizarea materialelor digitale. Dilemele morale ale membrilor comunității academice din învățământul superior și modelele de rezolvare, precum și capacitatea cadrele didactice și științifico-didacticilor de a identifica dileme morale apărute în condițiile predării, învățării și evaluării online sunt importante și relevante pentru calitatea învățământului superior în condițiile specifice perioadei pandemice.
28. Dimensiunile performanței afectate de tehnologiile digitale și principiile etice aferente sunt:
- a) **Organizarea educației:** universitatea va asigura că educația digitală contribuie la eliminarea inegalităților existente în accesul la educație și va promova educația pentru toți. Universitatea va depune eforturi pentru a oferi acces egal la resursele și instrumentele digitale pentru toți studenții, indiferent de mediul lor socio-economic, locul geografic sau abilitățile fizice.
  - b) **Managementul datelor:** având în vedere că Universitatea adună și stochează o cantitate semnificativă de date despre studenți prin diverse platforme digitale, confidențialitatea și securitatea datelor trebuie asigurate. Considerațiile etice includ obținerea consimțământului informat pentru colectarea datelor, protejarea informațiilor sensibile și implementarea unor măsuri solide de securitate cibernetică pentru a preveni încălcarea datelor. Protecția datelor cu caracter personal este reglementată în baza actelor normative în vigoare și actelor normative instituționale.
  - c) **Evaluare/examinare:** utilizarea tehnologiilor digitale poate introduce provocări legate de integritatea academică, cum ar fi plagiatul și înșelăciunea. Universitatea deține instrumente și strategii pentru a detecta și a descuraja comportamentul inadecvat academic în timp ce instruiască studenții despre cercetarea etică.
  - d) **Dreptul de autor și utilizarea corectă:** cadrele didactice și științifico-didactice trebuie să respecte legile privind drepturile de autor și principiile de utilizare corectă atunci când folosesc materiale digitale în predarea lor. Aceasta include respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și furnizarea de citate adecvate pentru conținutul digital.
  - e) **Relațiile profesor-student:** granițele dintre profesor și student pot fi diferite în mediile digitale. Considerațiile etice implică menținerea profesionalismului, evitarea favoritismului și asigurarea faptului că interacțiunile rămân respectuoase și adecvate.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

V. COMUNICAREA DIGITALĂ

29. Comunicarea digitală este un aspect esențial pentru facilitarea procesului de învățare și interacțiunea între studenți, cadrele didactice și științifico-didactice și alți participanți. O comunicare eficientă în mediul digital poate spori angajamentul, claritatea și colaborarea. Aspectele-cheie legate de comunicarea în educația digitală includ:

- a) **Platforme de comunicare:** utilizarea platformelor de comunicare adecvate este esențială. Astfel de platforme pot include forumuri online, sisteme de mesagerie, e-mail, videoconferințe sau chiar rețele sociale educaționale.
- b) **Claritate și accesibilitate:** mesajele și materialele educaționale ar trebui să fie redactate în mod clar și să fie ușor de înțeles. De asemenea, trebuie să fie accesibile pentru toți studenții, inclusiv pentru cei cu nevoi speciale.
- c) **Comunicare asincronă și sincronă:** comunicarea asincronă, cum ar fi forumurile online sau e-mailurile, oferă flexibilitate studenților pentru a participa la discuții și pentru a trimite întrebări în funcție de propria programare. Comunicarea sincronă, precum sesiunile de videoconferință, facilitează interacțiunile în timp real.
- d) **Feedback regulat:** cadrele didactice și științifico-didacticei ar trebui să ofere feedback regulat și constructiv cu privire la performanța studenților. Acest lucru poate fi făcut prin intermediul comentariilor la teme, teste sau prin discuții individuale.
- e) **Comunicare deschisă și participativă:** studenții ar trebui încurajați să participe activ în discuții și să își exprime gândurile și întrebările. Cadrele didactice și științifico-didacticei ar trebui să creeze un mediu sigur și deschis pentru a promova comunicarea.
- f) **Respect și etică:** toți participanții ar trebui să respecte regulile de comunicare și etica online. Comportamentele abuzive sau nerespectuoase ar trebui să fie evitate.
- g) **Folosirea adecvată a tehnologiei:** cadrele didactice și științifico-didacticei și studenții ar trebui să aibă abilități tehnice adecvate pentru a utiliza platformele și instrumentele de comunicare digitală în mod eficient. Instruirea poate fi necesară pentru a asigura utilizarea corespunzătoare a acestor tehnologii.
- h) **Confidențialitate și securitate:** asigurarea confidențialității datelor personale și a informațiilor sensibile este esențială. Studenții și cadrele didactice și științifico-didacticei ar trebui să fie conștienți de măsurile de securitate și să le respecte.
- i) **Evaluarea comunicării:** cadrele didactice și științifico-didactice ar trebui să evalueze și să îmbunătățească procesele de comunicare pentru a asigura eficiența și eficacitatea învățării online.

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

30. Comunicarea în educația digitală nu este doar un mijloc de transmitere a informațiilor, ci și un instrument important pentru construirea relațiilor, stimularea colaborării și sprijinirea procesului de învățare. Acesta joacă un rol semnificativ în crearea unui mediu educațional eficient și interactiv.

Reguli de comunicare digitală

31. Neticheta desemnează un set de reguli și convenții ce trebuie respectate în utilizarea Internetului în general, și a poștei electronice, în special. Acest set de reguli reflectă o anumită experiență a conviețuirii armonioase în mediul electronic și are rolul de a elimina posibilele conflicte, neînțelegeri sau interpretări eronate. Unele din regulile etichetei rețelei sunt asemănătoare regulilor din codul bunelor maniere privind aspecte variate precum adresarea politicoasă, condescendența sau păstrarea decenței în comunicarea cu semenii noștri. Toate abaterile de la regulile comunității nu pot trece nesancționate.

- a) **Respect și politețe:** tratarea tuturor participanților cu respect și politețe, așa cum s-ar face într-un mediu de clasă tradițional. Evitarea limbajului vulgar sau ofensator și conștientizarea tonului în comunicare.
- b) **Limitarea trolling-ului și hărțuirii online:** se interzice participarea la trolling, hărțuire sau atacuri verbale împotriva altor persoane. Urmează a fi raportat orice comportament abuziv sau nepotrivit autorităților relevante sau administratorilor platformei.
- c) **Folosirea un limbajului clar și concis:** se va comunica într-un mod clar și concis pentru a se asigura că mesajele sunt ușor de înțeles. A se evita jargonul excesiv sau limbajul tehnologic complicat, dacă nu este necesar.
- d) **Citirea și răspunderea la mesaje în mod adecvat:** se vor citi și înțelege în întregime mesajele primite înainte de a se răspunde. A se evita răspunsurile pripite sau nehibzuite.
- e) **Utilizarea formătărilor corespunzătoare:** dacă se comunică într-un mediu care permite formatarea textului (cum ar fi forumuri sau e-mail), se va utiliza formatarea pentru a evidenția informații importante și pentru a face mesajele mai ușor de citit.
- f) **Se va evita spam-ul și anunțurile nesolicitate:** nu se vor trimite spam sau anunțuri nesolicitate altor utilizatori. Se vor respecta regulile și politicile platformei referitoare la publicitate și spam.
- g) **Confidențialitate și protejarea datelor personale:** nu se vor distribui informații personale sau confidențiale, atât cele personale, cât și ale altor persoane, fără permisiunea lor. Se vor respecta regulile de confidențialitate ale platformei.

- h) **Feedback constructiv:** atunci când se va oferi feedback, expeditorul se va asigura că acesta este constructiv și orientat către îmbunătățire. Se vor evita criticile dure sau ofensatoare.
- i) **Citarea surselor și evitarea plagiatului:** atunci când se utilizează informații din alte surse, utilizatorul se va asigura că le citează corect și respectă drepturile de autor. Se va evita plagiatul.
- j) **Participarea activă și respectarea regulilor de discuție:** participarea activă în discuții și respectarea regulilor de discuție stabilite de educatori/instructori sau administratorii platformei. Așteptările cu privire la comportamentul în discuții ar trebui să fie clar comunicate.
- k) **Solicitarea ajutorului și oferirea sprijinului:** dacă apar întrebări sau neclarități, fiecare participant/utilizator nu va ezita să solicite ajutor. De asemenea, va oferi sprijin și ajutor altor participanți în procesul de învățare.
- l) **Păstrarea unui ton pozitiv și deschis:** încurajarea unui mediu de învățare pozitiv și deschis, în care toți participanții să se simtă confortabil în a-și exprima ideile și întrebările.

32. Norme privind identitatea utilizatorului

- a) Nu va fi utilizat același identificador de către mai mulți utilizatori;
- b) Nu se va citi, copia, modifica sau șterge fișiere sau date aparținând altor utilizatori fără acceptul lor;
- c) Nu se va utiliza comercial unele facilități și/sau servicii fără obținerea oficială sau legală a acestui drept.

33. Norme referitoare la conținutul mesajului și atitudinea expeditorului

- a) Se vor evita exprimările dure și vulgare;
- b) Nu se va posta niciodată un mesaj privat într-o listă de discuții fără aprobarea autorului;
- c) Se vor folosi cu moderație semnele cunoscute sub denumirea de smileys („zîmbilici”) sau emoticons;
- d) Se va critica ideea și nu persoana;
- e) Nu se va reacționa violent la ceea ce tocmai a fost citit pe ecran.
- f) Se va manifesta precauție cu răspunsurile la mesajele care au fost transmise mai multor abonați.

Reguli privind utilizarea artei ASCII

34. Grifele ASCII (Cod standard american pentru schimbul de informații) sunt de obicei compuse din combinații de litere, numere și semne de punctuație. Unele sunt abrevieri ale propozițiilor scurte în limba engleză. Prin această abreviere, ele servesc funcții pragmatice. În special, smiley-urile sunt folosite pentru a clarifica elementele de comunicare nonverbală și paraverbală, cum ar fi expresiile faciale, gesturile și accentul. Aceste informații suplimentare pot fi de ajutor în

interpretarea corectă a conținutului mesajelor datorită reprezentării lor pur bazate pe text. În acest fel, chiar și în comunicarea bazată pe text (dacă este sincronă sau asincronă), se poate transmite dacă o propoziție a fost înțeleasă, de exemplu, într-o manieră ironică.

35. Se va permite a fi utilizate următoarele grife ASCII:

- a) :-) zâmbesc în timp ce fac aceasta gluma;
- b) :-(mă întristează ceea ce am spus;
- c) :-< sunt de-a dreptul trist sau dezamăgit;
- d) ;-) fac cu ochiul sau fac o aluzie în legătura cu gluma asta;
- e) :?-(plâng, este cu adevărat trist pentru mine;
- f) :-@ sunt de-a dreptul șocat;
- g) :-D sunt teribil de amuzat de ceea am scris mai înainte;
- h) :-o casc, este atât plictisitor;
- i) :-7 spun asta cu ironie;
- j) >:-(sunt supărat și îngrijorat de acest lucru;
- k) :-/ sunt sceptic;
- l) :-T fără gluma, sunt serios în ceea ce spun;
- m)[:-) am căștile pe urechi.

36. Reguli privind Etica UTMNet:

Utilizatorii UTMNet sunt:

- cadre didactice;
- cercetători;
- personal administrativ;
- studenți;
- colaboratori ai UTM, care solicită statut de utilizator.

Neștiința și ignoranța nu pot fi folosite drept scuză pentru cauzarea de disfuncționalități ale UTMNet sau încălcări ale regulamentului sau ale legislației în vigoare.

Utilizatorii vor respecta caracterul personal al datelor și resurselor de calcul/comunicație aparținând celorlalți utilizatori. Datele transmise și stocate în UTMNet trebuie să fie informații motivate de interesul academic al utilizatorilor, interes care nu poate presupune:

- generare de trafic neacademic;
- perturbare a traficului UTMNet;
- promovare de activități comerciale neautorizate;
- generare de trafic excesiv, care împiedică funcționarea rețelei în condiții normale;

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

- transferuri de materiale pornografice;
- transferuri de materiale care contravin legilor drepturilor de autor (software piratat, filme, muzică, etc.);
- tentative de exploatare a problemelor de securitate care pot apărea (accesul, alterarea sau ștergerea neautorizată a datelor sau software-ului, răspândirea de aplicații informatice
- din categoria software-ului malițios: viruși, troieni, viermi, spyware, etc.);
- distrugerea sau încercarea de a distruge securitatea UTMNet;
- compromiterea sau tentativa de compromitere a integrității resurselor de calcul/comunicație;
- hărțuirea altor utilizatori;
- utilizarea resurselor, în particular poștă electronică, servere de Web și buletine, pentru a transmite mesaje obscene, repetate, frauduloase sau nesolicitate, cu caracter comercial (de exemplu, spam).
- utilizarea de software fără a cunoaște efectele pe care acesta le produce;
- exemple de activități interzise:
  - ◆ Folosirea de software peer-to-peer (p2p), de exemplu: eDonkey, eMule, Kazza, DC++, ODC, bittorrent sau altele.
  - ◆ Generarea de SPAM atât pe e-mail cât și pe chat-uri sau alte aplicații.
  - ◆ Flood (indiferent de natura acestuia), de exemplu ping flood.
  - ◆ Răspândirea de aplicații de tip virus, troieni, viermi, spyware sau altele.
  - ◆ Folosirea de aplicații de tip key-logere.
  - ◆ Modificarea adresei MAC a plăcii de rețea.
  - ◆ Utilizarea de programe pentru scanarea rețelei, exploit-uri.
  - ◆ Realizarea de tunele.
  - ◆ Transmiterea de mesaje cu caracter comercial.
  - ◆ Publicitatea cu caracter comercial.
  - ◆ Folosirea de software piratat pe resursele din rețeaua informatică a universității sau pe cele conectate la rețeaua respectivă.
  - ◆ Jocuri on-line.

37. UTMNet se declară a fi un mediu de lucru și comunicare academic și deschis. Utilizatorii sunt invitați să se trateze reciproc în mod politicos și cordial. Partenerii noștri din Internet se așteaptă să găsească în Universitatea Tehnică a Moldovei un mediu academic atunci când solicită

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

informații, motiv pentru care utilizatorii vor lua măsuri pentru a se autoidentifica corect atât în cadrul UTMNet, cât și în corespondența electronică pe care o trimit.

38. Utilizatorii UTMNet vor respecta următoarele norme:

- a) **Respectarea regulilor și standardelor instituționale:** UTMNet respectă statutul și regulamentul de funcționare al UTM, asigurând funcționalitatea corespunzătoare a rețelei.
- b) **Proprietatea și accesul la informații:** Informațiile publicate electronic de către UTM pe site-ul propriu și subdomeniile acestuia sunt proprietate a UTM și sunt disponibile publicului în scopuri de informare academică.
- c) **Responsabilitatea utilizatorilor:** Informațiile postate pe site-urile publice ale unităților administrative și de cercetare ale UTM aparțin utilizatorilor, iar utilizarea lor în alte scopuri decât cele prevăzute se face pe propria răspundere.
- d) **Drepturi de utilizare ale domeniului electronic:** Domeniul electronic utm.md și subdomeniile acestuia sunt gestionate de UTM, iar drepturile de utilizare sunt rezervate pentru instituție.
- e) **Confidențialitatea și securitatea informațiilor:** Informațiile electronice gestionate în sistemele informatice interne ale UTM sunt proprietate a instituției și au caracter privat. Tentativele de violare a securității acestor sisteme vor fi tratate conform prevederilor legale în vigoare.
- f) **Utilizarea serviciilor rețelei UTMNet:** Serviciile hardware și software ale rețelei sunt puse la dispoziția utilizatorilor UTM în scopuri academice, de cercetare sau pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, în conformitate cu angajamentul semnat de aceștia.
- g) **Măsuri împotriva violării securității:** Orice tentativă de violare a drepturilor utilizatorilor sau a securității rețelei va fi tratată prin aplicarea prevederilor legale în vigoare.
- h) **Respectarea eticii informaționale:** Toți utilizatorii rețelei UTMNet sunt obligați să respecte etica proprietății informațiilor și să utilizeze serviciile în conformitate cu regulile și standardele instituționale.
- i) **Drepturi și obligații ale utilizatorilor:** Utilizatorii rețelei UTMNet au dreptul de a beneficia de servicii TIC în conformitate cu drepturile și obligațiile stabilite în angajamentul semnat, iar utilizarea neconformă sau tentativele de fraudare vor fi tratate conform regulamentului.

39. Reguli privind comportamentul membrilor comunității academice în utilizarea serviciilor și resurselor IT:

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

- a) **Comunicarea în Internet în scopuri educaționale:** Utilizarea comunicațiilor online este rezervată exclusiv pentru scopuri educaționale și de cercetare. Comportamentul online trebuie să fie academic, caracterizat prin decență, amabilitate și bunăvoință, excluzând comportamentul antisocial.
- b) **Utilizarea serviciilor de acces la Internet:** Accesul la Internet trebuie să fie în conformitate cu principiile eticii online. Este interzisă orice formă de încălcare a securității sistemelor sau a echipamentelor din rețeaua UTM. Orice activitate care ar putea duce la violarea securității este considerată o încălcare.
- c) **Utilizarea programelor și aplicațiilor informatice:** Programele și aplicațiile din rețeaua UTM sunt destinate exclusiv scopurilor educaționale și de cercetare. Utilizarea lor în alte scopuri, precum comerciale sau de divertisment, este interzisă.
- d) **Utilizarea optimă a spațiului de stocare:** Utilizatorii trebuie să mențină în directoarele lor numai fișierele necesare pentru activitățile academice sau de cercetare.
- e) **Respectarea drepturilor de acces:** Utilizatorii trebuie să respecte drepturile de acces acordate și să nu încerce să violeze securitatea sistemelor informatice. Violarea acestor reguli va atrage sancțiuni.
- f) **Respectarea regulamentelor și instrucțiunilor:** Este obligatoriu ca utilizatorii să respecte regulamentele și instrucțiunile publicate de DTIC pe pagina web a UTM în legătură cu utilizarea serviciilor și resurselor IT.

VI. COMUNICAREA DIGITALĂ ASINCRONĂ PRIN FORUM

40. Forumul de discuții reprezintă o metodă asincronă de comunicare deschisă, prin care membrii unei comunități pot transmite anunțuri, pot pune întrebări sau pot răspunde la întrebările celorlalți membri. Metoda este similară unui chat în grup, structurat pe categorii și fire de discuție (threads). Forumul de discuții poate fi publicat ca un site web de sine stătător sau poate fi înglobat într-un site web de prezentare.
41. Platformele de predare-învățare-evaluare online sau alte sisteme de colaborare online mai complexe, prezentate mai jos, includ, de regulă, modalități de comunicare similare unui forum de discuții.
42. Reguli pentru cadrele didactice și științifico-didactice:
  - a) Se va publica articolul pe forumul corespunzător cu câteva zile înainte și doar ulterior va cere clar răspunsuri;

- b) Se va publica articolul pe forumul ce se potrivește articolului respectiv și doar pentru studenții cursului pentru care acest articol este relevant;
- c) Se va evita să posteze același articol de mai multe ori pe forumuri diferite;
- d) Se va răspunde la articole folosind funcția „Răspundeți la articol”;
- e) Se va marca remarcile sarcastice, astfel încât să nu apară neînțelegeri. Există simboluri numite smileys folosite online în acest scop; cele mai frecvente sunt „:-)”/fericit și „:-(?”/trist;
- f) Se vor compune articolele într-un mod clar și fără erori.

VII. COMUNICARE DIGITALĂ SINCRONĂ PRIN WEBINARE

43. Comunicarea digitală sincronă, cum ar fi webinarele sau videoconferințele, implică reguli specifice pentru a facilita o interacțiune eficientă și profesională. Aceste reguli contribuie la asigurarea unui mediu de învățare sau de colaborare online productiv.
44. Regulile pentru comunicarea digitală sincronă în cadrul webinarelor:
- a) **Punctualitate:** se vor începe și încheia webinarele la timp, respectând orarul stabilit. Se vor încuraja și participanții să fie punctuali.
  - b) **Testarea tehnică prealabilă:** Se va asigura că toate echipamentele, inclusiv microfonul și camera web, funcționează corect înainte de începerea webinarelor. Testele prealabile vor evita întârzieri și probleme tehnice neașteptate.
  - c) **Întâmpinare și introducere:** la începutul webinarelor, se va face o introducere profesională și se vor saluta participanții. Se vor prezenta și oferi informații despre subiectul și structura webinarelor.
  - d) **Limba și ton profesionist:** se va menține un limbaj profesional și un ton respectuos pe tot parcursul webinarelor. Se vor evita exprimările vulgare sau ofensive.
  - e) **Folosirea camerelor video:** în măsura posibilului, se vor încuraja participanții să activeze camerele video pentru a facilita interacțiunea vizuală și pentru a crea un mediu mai personal.
  - f) **Moderarea discuțiilor și întrebărilor:** se va asigura că există un moderator sau o gazdă a webinarelor responsabili de administrarea discuțiilor și pentru a gestiona întrebările participanților într-un mod organizat.
  - g) **Întrebări și discuții:** se vor încuraja participanții să pună întrebări și să participe activ la discuții, dar complementar se va asigura ca acestea sunt relevante pentru subiectul webinarelor.
  - h) **Timp pentru pauze:** dacă webinarele sunt mai lungi, se vor planifica perioade de pauză pentru a permite participanților să se odihnească și să revină cu energie.

- i) **Prezentări și materiale:** se va asigura ca prezentările și materialele utilizate sunt clare și ușor de înțeles. Se vor partaja prezentările sau materialele după încheierea webinarilor pentru referință ulterioară.
  - j) **Respectarea regulilor platformei:** se vor respecta regulile platformei utilizate pentru webinar și drepturile de autor și confidențialitatea.
  - k) **Feedback și evaluare:** la încheierea webinarilor, se va oferi participanților ocazia de a prezenta feedback și de a completa evaluări pentru a îmbunătăți viitoarele sesiuni.
  - l) **Înregistrare și partajare:** dacă webinarile sunt înregistrate, se vor informa participanții și se va partaja înregistrarea pentru cei care nu au putut participa în timp real.
  - m) **Rezolvarea problemelor tehnice:** dacă apar probleme tehnice, se vor aborda/soluționa cât mai rapid și profesionist posibil pentru a minimiza disconfortul participanților.
45. Reguli ce urmează a fi aprobate și confirmate de un coordonator de curs ținut în format online:
- a) Studenții sunt obligați să-și pornească camerele atunci când fac prezentări (răspunsuri) verbale.
  - b) Studenții vor indica numele și prenumele, atunci când se conectează la videoconferință. Acest lucru va ajuta facilitatorii de curs să se adreseze în mod corespunzător participanților la curs și să modereze eficient sesiunea online.
  - c) În caz că se acceptă fundalul video al studenților, se interzice ca acesta să prezinte conținut politic sau comercial (afișe de partid politic sau de campanie, simboluri politice, mesaje publicitare etc.).

VIII. COMUNICAREA PRIN CHAT

46. Comunicarea prin chat ca parte a comunicării digitale necesită respectarea regulilor specifice pentru a asigura o interacțiune eficientă și respectuoasă între studenți, profesori și alți participanți.
47. În timpul chat-ului, este important ca toți participanții să respecte următoarele reguli:
- să rămână la subiectul convenit și să nu inițieze teme secundare suplimentare;
  - să se asigure șanse egale tuturor de a participa la chat, declarațiile pot fi pregătite înainte de chat și pot fi copiate și trimise numai în timpul chatului în sine;
  - se vor conecta întotdeauna cu același nume pentru a asigura identificarea clară a numelor și a persoanelor;
  - se vor utiliza referințe, cum ar fi menționarea numelui persoanei căreia îi răspundeți și folosirea simbolului @ (Exemplu: @Ion: sunt de acord cu tine).

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

IX. COMUNICAREA ȘI COMPORTAMENTUL ETIC ÎN SOCIAL MEDIA

48. În comunicarea pe canalele online și social media trebuie respectate următoarele principii:

- a) Corectitudine – folosirea puterii comunicării cu grijă.
- b) Respect – respectarea personalităților și opiniilor utilizatorilor.
- c) Responsabilitate – asumarea responsabilității pentru conținutul unei declarații în calitate de comunicator.
- d) Moderație – definirea regulilor clare pentru discurs.
- e) Claritate – definirea regulilor și liniilor directe ca orientare pentru angajații unei companii.
- f) Transparență – dezvăluirea rolului de comunicator și motivația.
- g) Politețe – folosirea tonului potrivit.
- h) Confidențialitate – tratarea chestiunilor personale în mod individual, iar chestiunile confidențiale ca fiind confidențiale.

49. În cazul în care o persoană comentează constant pe pagina de Facebook, Instagram, Twitter, și alte platforme de socializare în care UTM este administrator și sau aduce jigniri sau ponegrează imaginea universității sub diverse aspecte, UTM va interveni cu următoarele măsuri pentru a gestiona această situație și anume:

- a) **Evaluare și monitorizare:** UTM va evalua în mod regulat comentariile și activitatea pe pagina sa de Facebook pentru a identifica astfel de comportamente negative.
- b) **Avertizare și intervenție:** În primă fază, UTM va contacta persoana în cauză pentru a informa că comentariile sale sunt inacceptabile și că încalcă regulile comunității sau politica paginii de Facebook a UTM, Instagram, Twitter, și alte platforme de socializare în care UTM este administrator. De asemenea, ar putea fi invitată să înceteze astfel de comportamente.
- c) **Moderarea comentariilor:** În cazul în care persoana continuă să posteze comentarii jignitoare sau denigratoare, UTM este în drept să decidă să modereze comentariile respective și să le elimine de pe pagina sa de Facebook, Instagram, Twitter, și alte platforme de socializare în care UTM este administrator. Aceasta ar putea fi o măsură temporară sau permanentă, în funcție de gravitatea comportamentului și a deciziei administrației de la caz la caz.
- d) **Blocarea utilizatorului:** În situații extreme sau în cazul în care persoana persistă în comportamentul negativ, UTM este în drept a decide blocarea utilizatorului respectiv de pe pagina sa de Facebook, Instagram, Twitter, și alte platforme de socializare în care UTM

este administrator. Aceasta înseamnă că persoana nu va mai putea posta comentarii sau interacționa cu pagina oficială a universității pe Facebook, Instagram, Twitter, și alte platforme de socializare în care UTM este administrator .

- e) **Raportare către platforma de socializare:** În cazurile în care comentariile sau comportamentul constituie încălcări ale termenilor și condițiilor platformei de socializare, UTM ar putea raporta situația către platformă pentru investigație și acțiuni suplimentare.

X. INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

50. Etica în domeniul inteligenței artificiale (în continuare IA) este un domeniu multidisciplinar care presupune optimizarea impactului benefic al IA, în timp ce reducem riscurile și rezultatele adverse.
51. Etica în inteligența artificială reprezintă ansamblul de principii directoare pe care părțile interesate (de la ingineri la oficiali guvernamentali) le utilizează pentru a se asigura că tehnologia inteligenței artificiale este dezvoltată și utilizată în mod responsabil. Aceasta implică adoptarea unei abordări sigure, securizate, umane și prietenoase cu mediul în ceea ce privește IA.
52. Atunci când se apelează la IA trebuie conștientizate problemele etice legate de IA, care includ responsabilitatea și confidențialitatea datelor, echitatea, explicabilitatea, robustețea, transparența, durabilitatea mediului, incluziunea, alinierea valorilor, încrederea și abuzul tehnologic.
53. Lipsa de diligență în această zonă poate duce la expunere reputațională, reglementară și legală, rezultând în penalități costisitoare.
54. Scopul IA este de a completa inteligența umană. În acest sens UTM aplică principiile de bază pentru a ghida adoptarea responsabilă a tehnologiilor IA în procesele de comunicare digitală. Aceștia includ:
- a) **Explicabilitate:** un sistem IA ar trebui să fie transparent, în special în ceea ce privește ceea ce a fost inclus în recomandările sale de algoritmi, în raport cu o varietate de părți interesate cu o varietate de obiective.
  - b) **Echitate:** aceasta se referă la tratarea echitabilă a profesorilor și studenților de către un sistem IA. Când este corect calibrat, IA poate ajuta oamenii să ia decizii mai corecte, să contracareze părtinirile umane și să promoveze incluziunea.
  - c) **Robustețea:** sistemele alimentate de IA trebuie să fie apărate activ împotriva atacurilor adverse, minimizând riscurile de securitate și asigurând încredere în rezultatele sistemului.
  - d) **Transparență:** pentru a spori încrederea, utilizatorii trebuie să poată vedea cum funcționează serviciul, să evalueze funcționalitatea acestuia și să înțeleagă punctele sale forte și limitările.

- e) **Confidențialitate:** sistemele IA trebuie să prioritizeze și să protejeze confidențialitatea și drepturile studenților și profesorilor în ceea ce privește datele și să ofere asigurări clare utilizatorilor cu privire la modul în care datele lor personale vor fi utilizate și protejate.
55. Inteligența artificială (IA) este una dintre cele mai răspândite tendințe tehnologice în societate în general și în învățământul superior în special. Inteligența artificială poate fi folosită pentru a îmbunătăți experiența de învățare pentru studenți, oferind învățare personalizată adaptată fiecărui student și noi modalități de accesibilitate.
56. Folosită din punct de vedere etic, cu grijă, creativ și luând în considerare necesitatea de a construi capacitatea individuală și instituțională, instrumentele IA ar putea sprijini universitățile să ofere studenților o experiență de învățare mai personalizată și mai relevantă, să facă procesele administrative mai eficiente și să avanseze cercetarea și implicarea comunității
57. În acest sens, Universitatea ia în considerare o serie de acțiuni pentru a pregăti profesorii, studenții și administratorii pentru o utilizare adecvată a instrumentelor IA în activitatea lor:
- Crearea oportunităților pentru cadrele didactice, personal, studenți și alte părți interesate de a discuta impactul instrumentelor IA asupra universității și de a construi împreună strategii de adaptare și adoptare la IA.
  - Introducerea îndrumărilor clare pentru studenți și instructori despre cum și când instrumentele IA pot fi utilizate (și când nu). O astfel de îndrumare ar trebui să fie negociată cu studenții și profesorii, nu impusă acestora.
  - Conectarea utilizării instrumentelor IA la rezultatele învățării cursurilor. Acest lucru îi ajută pe studenți să înțeleagă cum instrumentele IA le pot sprijini învățarea și ce așteptări există pentru ei.
  - Revizuirea tuturor formelor de apreciere și evaluare în vederea asigurării corespunderii fiecărui element obiectivelor de învățare.
  - Instruirea cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților pentru a îmbunătăți întrebările adresate instrumentelor IA (de exemplu, ChatGPT este cel mai util atunci când întrebările adresate acestuia sunt create cu atenție).
  - Noile programe/cursuri/module care se concentrează pe utilizarea instrumentelor IA vor crește capacitatea de cercetare și dezvoltare și vor oferi tuturor actorilor universității cunoștințe de ultimă oră.
  - Programele/cursurile existente pot fi actualizate pentru a include predarea: antrenarea IA – ca parte a unei înțelegeri extinse a cunoașterii și formării abilităților digitale; etica IA; competențe de bază IA și aptitudini.

- Instruirea personalului poate asigura efectul că sprijinul pe care îl oferă studenților și altor părți interesate construiește și crește încrederea în implementarea tehnologiei, decât să reproducă ceea ce oferă chatbot-urile/instrumentele AIA.

XI. ABATERILE DE LA NORMELE DE ETICĂ ȘI SANȚIONAREA ACESTORA

58. În comunicarea digitală, abaterile de la normele de etică pot avea consecințe negative asupra experienței de învățare și pot afecta mediul de învățare online. În continuare se prezintă exemple de abateri comune de la normele de etică în comunicarea digitală:

- Plagiatul:** copierea și prezentarea lucrărilor sau informațiilor altor persoane ca fiind proprii, fără citarea corectă a surselor, reprezintă o abatere gravă de la etică în educație.
- Frauda academică:** folosirea de mijloace necinstite pentru a obține rezultate academice, cum ar fi copiatul la teste online sau furnizarea de răspunsuri necinstite, încalcă principiile corectitudinii în educație.
- Comportament nepotrivit online:** hărțuirea, insultele sau limbajul ofensator în mediul online sunt abateri serioase de la normele de etică și pot crea un mediu nesănătos pentru învățare.
- Încălcarea confidențialității și a drepturilor de autor:** distribuirea fără permisiune a informațiilor personale ale altor persoane sau a materialelor protejate de drepturile de autor încalcă drepturile de confidențialitate și de proprietate intelectuală.
- Comportament neloial în evaluare:** folosirea de mijloace necinstite pentru a obține rezultate mai bune la evaluări, cum ar fi folosirea ajutorului neloial în timpul testelor online, reprezintă o abatere de la normele de etică academică.
- Publicarea de conținut inadecvat:** publicarea de conținut inadecvat sau neadecvat pentru mediul educațional, cum ar fi conținut obscen sau ofensator, nu este etică.
- Neparticiparea sau lipsa de respect față de colegi și profesori:** comportamentul neparticipativ sau lipsa de respect față de ceilalți participanți la cursuri online, cum ar fi absente frecvente sau interacțiuni nepoliticoase, poate fi considerat o abatere de la etică.
- Utilizarea abuzivă a tehnologiei:** utilizarea abuzivă a tehnologiei, cum ar fi hacking-ul sau distribuirea de software ilegal, este contrară eticii digitale.
- Încălcarea regulilor platformei sau a instituției:** nerespectarea regulilor și politicilor platformei sau ale instituției de învățământ online poate duce la abateri de la etică.

59. Abaterile de la normele de etică în comunicarea digitală pot avea consecințe serioase, inclusiv sancțiuni academice sau disciplinare. Este important ca toți participanții în procesele de

	Comunicarea digitală. Codul de etică al Universității Tehnice a Moldovei.	Cod: COD-40-CD
		Ediția 1
		Revizia 0

comunicare digitală să fie conștienți de aceste norme etice și să le respecte pentru a asigura un mediu de învățare corect și profesional.

- 60.** Sancționarea abaterilor de la normele de etică se realizează conform prevederilor Codului muncii al Republicii Moldova și ale Regulamentului intern al UTM.

XII. DISPOZIȚII FINALE

- 61.** Prezentul cod reprezintă ansamblu de norme, la care toți cei implicați în domeniul comunicării digitale consimt în mod liber, conștientizând că promovarea valorilor morale este o componentă a responsabilității sociale și, totodată, asigură o percepție pozitivă a societății, cu efecte benefice inclusiv asupra activității de predare-învățare.
- 62.** Regulile instituite în prezentul cod au caracter complementar în raport cu normele instituite la nivel național în domeniul comunicării digitale.
- 63.** Prezentul Cod intră în vigoare la data aprobării de către Senatul UTM.